

Observatoriulu ese de done ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 53.

— Sibiu, Mercuri 6/18 Juliu. —

1883.

Abonamentu nou

la

„Observatoriulu“

pe semestrulu alu 2-lea din anulu alu VI-lea, carele se incepe din 1/13 Juliu 1883 si ese regulatu de doue-ori pe septemana.

Pretulu este insemnatu de asupra si alaturea cu titlulu, adeca inlaintrulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In Romani'a totu numai cu 8 fl. pe anu, daca se prenumera directu la post'a Romaniei. In afara de monarchia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espectatiunea prin posta e cu atatu mai regulata, cu catu liniile posteloru se inmultiescu pe fiecare anu in tote regiunile si directiunile, spre mare comodate a publiculu.

Ori-ce reclamatiune se se facea celu multu in optu dile, spre a se implini in regula.

Celu mai usioru modu a prenumera este prin mandate (asemnatiuni, blanquette) postali. Dara adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blanquettei, in dosu. A se adressa de a dreptulu catre redactiune: Sibiu, Piatu'a mica 27.

Distinctiunea unui episcopu romanu si comentariulu ministeriale.*)

Precum este cunoscutu, preasanti'a sa domnulu episcopu alu Gherlei Joanu Szabo prin resolutiunea maiestatica de dto 15 Juniu 1883, intru recunoscerea meriteloru castigat de acelu episcopu pe terenulu bisericescu si publicu, fu decoratu cu ordinulu Crucei mari „Franciscu-Josifu.“

*) Mai iute decatu speraseramu noi se simti in clerulu romanilor greco-catolici lovitur'a ce i s'a datu ca din chiaru-seninu, de catra unu ministru, fara ca acesta se fia produsu o singura proba si documentu la asertiunile sale. Acesta epistola-protestu esita din pen'a unei persone bisericesci, este inca o proba, ca acelu cleru nicidecum nu are voia se respundia cu: „ticalosi Mari'a ta!“ Red.

Foisiór'a „Observatoriului“

Evulu modernu.

(Urmare).

Dar se ne vedemu de lucru. Se nu lasamu evulu modernu de a mana, nici catu de puçinu!

Se espunemu mai antaiu, catu de pe scurtu doctrinele scoleloru filosofice moderne, ca fia-care se si pota face mai bine o idea despre evulu modernu; si inca primo loco vomu incepe cu scolile antice filosofice, ca estu modu se se véda diferenti'a intre ele si intre ceste moderne.

Cu privire la originea lumii, in vechime au fostu mai multe pareri, cari tote s'au grupatu pe langa unu individu sau mai multi, dandu nascere asia diseloru scole filosofice. Estu modu a fostu scól'a Hebreiloru, representata prin Moisi Scól'a Chaldeiloru. Acesta scóla a avutu in sinulu ei pe filosofii cei mai renumiti si dupa cum dice Cicerone, ea a fostu „antiquissima doctorum genitrix“. (Libr de Divinat). In astronomia, inca au escelatu Chaldei mai multu ca ori-ce poporu. Apoi scól'a Persiloru, Indiloru si a Chinesiloru, (Seriloru). A fostu scól'a Chiopiloru séu Arabiloru, dela cari s'au trasu Egipteni, cari (dupa marturisirea celoru vechi) au penetratu in Afric'a, respective in Egiptu prin sinulu (fretulu) Bac-el-Menab.

Asia seriu istoricii greci Tucicide si Herodotu. A fostu scól'a elena, carea s'a subimpartitu in mai multe, avendu fia-care pe câte unu filosofu mare in frunte. Unii ómeni din Grecii vechi, desbracandu-se de superstitiunile poporului, care crede ca tota natur'a si lumea e plina de naluçe, stafii, genii, demoni, au inceputu a filosofa despre natur'a si puterea ei. Acestia au fostu asia disii filosofi. Ei au fostu de trei clase: Clasa jonica, italica si eleatica. Fundatoriulu sectei sau clasei jonice a fostu Thales, alu carui principiu era: „Aqua est initium omnium rerum“. Clasa italic'a avu pe Pitagora. Din secta jonica si italica se

In constelatiunile politice presente ale natiunei romane, precum si din precedente romanii cunoscua prea bine valórea atatoru distinctiuni, si asia dicemu numai, ca episcopulu distinsu se porthe sanetosu acea decóratieune si celu puçinu in viitoriu se facea merite si mai mari, prin care se castige adeverata aderentia si iubire din partea filoru sei sufletesci, stim'a si alipirea neamului seu, din alu carui sange este; ca-ci acestea voru face se stralucésca si mai tare distinctiunile inalte.

Daca distinctiunea din cestiune ar fi remasu ca si altele multe numai unu actu simplu, ne-amu fi indestulatu si noi cu o simpla notitia despre aceea. Dupa-ce inse din partea gubernului, respective a unei persone din gubernu, aceea s'a si comentatu, si inca chiaru acum, si cu tendentie politice, potemu dice ca contrarie simtiuriloru natiunei romanesci, infruntatorie pentru capii bisericeii unite, si dupa-ce acelu comentariu in modu semi-officiosu s'a datu publicitatiei, datorintiei nostre facemu numai destulu, candu acelu actu, acelu comentariu ministerialu in intregulu seu copinsu ilu punemu inaintea publiculu nostru cititoriu, ca asia fiacare romanu se judece si se cunosca scopulu politice de adi façia de natiunea si bisericea nostra, se cunosca instrumentele folosite spre ajungerea acelu scopu.

Ministrulu instructiunei publice Aug. Trefort, precum citimu in foi'a archiereiloru romano-catolici „Magyar Állam“, din indemnulu distinctiunei supranumite, a indreptatu catra episcopulu romanu unitu din Gherla Joanu Szabo epistol'a publicata in traductiune si in Nr. 52 alu „Observ.“

Comentariulu acesta ministeriale comunicatu diariului „Magyar Állam“ (Nr. 184/1883) pe cale semi-officiosa, are doue ascutisuri. Cu o parte taia pe cei din Bucuresci, cu alt'a pe cei de acasa.

Se pote ca cei din Romani'a voru respunde la acelea invective pe cale diplomatica, se pote ca nu, dupa-ce pana acum s'a si complanatu conflictulu toasteloru din Jasi, si numai catu voru tine minte si acestu respunsu ministeriale, si asia cu aceia nu avemu se ne ocupamu.

Se cercetamu inse partea acelu comentariu, in catu se referesce la noi cei de acasa.

Ministrulu culteloru, in man'a caruia sunt scolele nostre si cauzele bisericeii romanesci, deschira ca in Ungari'a unu statu poliglotu nu e cu potintia.

Daca ministrulu prin acesta ar intielege, ca romanii reclamandu drepturile naturali si istorice, prin aceea aru vrea se formodie statu in statu, adeca aru vrea o Dacoromania, ii dicemu, ca acesta este o inventiune maliçiosa nascuta de multu in capii unoru voituri de reu ai romaniloru si ai magiariloru. Romanii ceru si pretindu, ca se aiba egalitate de dreptu pe terenurile administratiunei, ale justitiei, se aiba libertate cuvenita pentru dezvoltarea si cultivarea limbei lor; se fia tractati ca cetatieni cu aceleasi drepturi si datorintie, era nu maltratati ca nisce sclavi pe tote terenurile. Romanii ceru si pretindu, ca se nu se puna pedeci necontenite spre dezvoltarea nationala, se nu se calce in picioare si fara nici-unu temeiu scolele si bisericele lor, aceste clenodie sacre, se nu fia inferati de spioni si inimizii ai patriei, pe candu romanii sunt cei mai adicti si mai loiali casei domnitorie si legiloru, se nu se fauredie legi preste legi si se nu se aplice acelea in modu contrariu drepturiloru egalitatiei si fratietatii. Se arate domni dilei, ungerii, si in fapta, ca voiescu egalitate si fratietate, si romanii le voru sci pretiui.

Daca inse ministrulu prin espressionea de mai susu a intielesu, ca in Ungari'a alte nationalitati nu au se fia, si asia statulu poliglotu ungurescu de adi trebuie transformatu prin nimicirea nationalitatiloru, respunsulu nostru este, ca acesta tendentia nici-odata nu se va pote realisa. Pentruca, fia romanii luati la góna ori-cum voru voi cei tari, inchida-se scolele, calce-se bisericele, puna-se episcopi cu marsrute catu de inimizii interesseloru natiunei si bisericeii nostre, romanii voru respunde, „Alios iam vidimus ventos“. Ne-amu numai mira deca si ministrulu ar fi preocupatu de ide'a fortiaa a magiarisarei, si ca unu omu de statu din constelatiunile politice si din trecutulu istoricu nu aru precepe, ca „ap'a trece si petriile remanu“. Candu aru intielege ministrulu sub citatulu de mai susu aceste, ar fi fostu bine ca mai inainte se fi recitatu respunsulu liniscitoriu alu

nascu sect'a academica, si peripatetica reprezentate prin Socrate si Platone. Cum a opinatu Socrate si Platone despre natura si universu, ne spune Plutarchu candu dise: „Socrates et Plato tria statuunt principia: ton teon, tyn ilyn, cai tyn idean scil: deum seu mentem, materiam et ideam“. Totu de aci s'a tinutu si sect'a stoica cu Antistene in frunte, sau dupa unii cu Zenone Citieulu, care inca a opinatu ca lumea e facuta din materia si din spiritulu lumii, sub care se intielege foculu celu mai puru ad: o teos“. Atrei'a scól'a sau secta a fostu cea eleatica, alu carei fundatoriu a fostu Zenone Eleatulu, de unde s'a si numitu eleata. Scól'a acesta a invetiatu, ca tote lucrurile au numai unu principiu, si ca „to esse“ este infinitu, si ca afara de acelu to esse nu se afa nimic, ca-ci Entele e unulu si totu ce este afara de acelu unulu, aceea este nimic; id esse nihil Ergo, tote sunt unulu. A mai fostu si scól'a democritica.

Pana aci scolele filosofice vechi.

Se vedemu pe ale evului modernu.

Inainte de anulu 1453 tota filosofia in occidentele Europei represent'a aceeasi forma si idea. Nici-o filosofia nu era la ordine afara de a lui Aristotele. Devenindu in acelasi anu Constantinopolulu in manile Turciloru, o multime de Greci, plini de sciinta s'au refugiatu in Itali'a, si multi au fostu primiti cu placere in Neapolea si Florenti'a. Dela acestia apoi isi iau inceputulu sciintiele si literile pe frumosulu pamentu alu Itali; era indigenii capetara gustu si aplicare pentru ele; sau dupa cum dice unu mare filosofu: „Inde Italarum ingenia excitata“. Indata se ivi si in flori istoria naturale, anatomi'a, astronomi'a, mechanic'a si artea. Vomu vorbi, de si pe scurtu, mai antaiu despre filosofii italieni ai evului modernu, apoi despre ai Franciei, Angliei si Germaniei, ca se vedemu intru catu conviniu sau nu conviniu cu doctrina sanetos'a a unei minti sanetose.

Dintre Italiani, celu mai celebru e J. Brunus Nolanus monachu dominicanu. Apoi Andreiu Cesalpinu, medicu primariu alu pontificelui Clemente VIII. Acestu Cisalpinu a aflatu prim'a data circulatiunea sangelui. Despre originea lumii si a lucruriloru a invetiatu intocmai ca Aristotele. Elu a disu ca lumea e eterna, creata de Ddiu in eternu, si tote in natura se intempla prin ore-care necessitate eterna. Elu mori in 1603. Pe elu l'a urmatu Spinoza si Baeliu, cari pusera fundamentu panteismului modernu. Ei adeca, doctrina lui Cesalpinu ca sufletulu omului ar fi o putere nedepartata de materia, o considerara de infalibila si estu modu ei facura si propaga materialismulu in putere mare.

Galileu filosofu renumitu alu Florentiei. Despre acesta scrie Rapiu*) „Galileus omnium solertissimi ingenii esse videtur.“ Pe acestu Galileu l'a imitatitu de minune Des-Chartes sau Chartesius, mai cu sema pentru aceea ca-ci: „res phisicas rationibus mathematicis examinare conatus fuerit“; dupa cum dice Leone Allatius. Intru adeveru ca scientia lucruriloru naturei espusa de Galileu nu se basedia pe fantasia, ci pe ratiune, nu pe hipotese, ci pe geometria. Georgiu Bernardus Bulfinger in cuventulu solemnu din a. 1725 in academi'a din Petersburg estu modu s'a exprimat despre Galileu: „Galilaeum hic primum apello, virum ingenio et meritis magnum. Ille phisicis tractationibus novam induxit formam, ille novam astronomiae lucem intulit; ille exemplo ostendit, optima quaque nondum detecta esse; posse autem a nobis plurima detegi; ille viam et praeivit et munivit, qua sola tuto liceat progredi et ad veritatem pertingere**“.

Cumu vedemu in evulu modernu incepu a se face in Europ'a o reactiune, mai cu sema in Franci'a, Itali'a, Germani'a si Angli'a in sfera sciintieloru cosmogonice, geologice, filosofico-juridice. Se nascu ca prin minune

*) Animadversiones ad philosophiam sect. 18. Bolog. pag. 101.

**) Vedi Antonii Genuensis Disciplinarum metaphisicarum elementa. T. IV. Bassani 1779 C. II de fisiologia recentiorum p. 88. v. ib.

*) De Plac. C. III. Plato in Tiinaeos. p. 58. v. 12.

presidentului seu, ministrului Tisza datu mai pe urma cu ocaziunea pertractarei legii pentru scólele medie.

Fația de convingerile ademenitórie ale ministrului in privinti'a episcopiei Gherlei si infintiarea episcopatelor romanesci unite (Gherl'a-Lugosiu) si asia dicendu si fația de intrég'a provincia metropolitana unita, aru trebui se dicemu numai, că de multu se totu facu atari ademeniri episcopiei Gherlei, iti trage ati'a cu miere pe la gura. Bage inse in séma si episcopulu de fația alu Gherlei, că promissiuile cele frumóse numai a conto sacrificarei interesselor bisericeii si natiunei le va poté dobandi. Invetie dela episcopiile din Ungvar si Eperjes; invetie din viéti'a repausatului episcopu Joánu Olteanu, care inca au avutu promissiuini mari si frumóse fația de dieces'a sa, a si capetatu mici subventiuni; inse tóte provisorie. Intrebati pe episcopulu Lugosiuului, câte au remasu din acele subventiuni, si cum ar voi gubernulu că se subtraga chiaru dotatiunile originale ale parochieloru, ale invetiatoriloru si scóleloru?

Episcopulu Olteanu cá si Szabó inca a fostu bine la gubernu si in conferintiele episcopiloru catolici-unguri mai fanatici de cātu chiaru Curutii, cari abia astépta nimicirea provinciei metropolitane romanesci; dar candu Olteanu s'ar sculá din mormentu, elu ar sci spune că aceea a fostu numai la vedere si că cu tóte acele promissiuini, fostulu prefectu, apoi ministru Szende, amicu alu lui Olteanu a disu: Se nu credi romanului, „az oláhnak ne higy“. Elu ar sci spune, că vadi'a si subventiunile numai pàna atunci au tinutu, pàna candu s'a degradatu la rola de cortesiu, si la actiuni asupra metropolitului si celorlalti episcopi, apoi l'au desconsideratu éra elu isi blastemá dilele si isi dorea mórtea.

Cetindu intre sirele comentariului ministeriale, mai cá ar fi se dicemu, că se lucra éra la unu planu de multu susceptu. Provinci'a metropolitana a Blasiului din nascerea ei a fostu spini in ochii arhierieloru catolici, in cātu se dice, că unulu care adi e cardinalu, s'ar fi exprimat nu odata, că de ar fi fostu dupa elu Romanii nici-odata nu ar fi avutu metropolia independenta. Nu se póte trage la indoieála, că vrasmasii romaniloru nimicu nu lasa netrecutu spre restornarea mitropoliei, éra in acestu planu alu loru se folosescu de câte unu episcopu, de unii canonici si de unii preoti, chiaru si de câteva mireni infami si miserabili. Credemu că in comentariulu ministeriale este alusiune la acésta. A mai lasatu Ddieu inse si arhieriei cu sufletu crestinescu si totuodata romanescu, carii cu ajutoriulu lui Ddieu voru sci se nimicéscá planurile vrasmasiloru. Noi inse dicemu, că preotimea inca se stea la locu si se se scie subtrage de sub tutel'a servila de a amblá totu dupa comand'a arhierieloru ori altoru porunci cercularie, ci se lucre dupa convingerea loru preotiesca; se caute nu dupa castigu si téréituri; se nu suferé a fi dusi de nasu, cá cei ce n'au voia libera, ci se caute interessele bisericeii si ale credinciosiloru, se aibe independentia de a dá informatiuni sincere episcopiloru sei.

asia disulu panteismu si materialismu; reprezentatu de Baconu, Des-Shart, Paschal, Spinoz'a Mirabeau, cu opulu seu: „Systemu dela nature (1770).

Se trecemu la filosofii Angliei. Aci dàm de Bruneti Newton si Vhistom. Bruneti si-a facutu mare renume edându in 1682 la Londr'a unu opu intitulatu „Théoria Telluris sacris“. In acelu opu elu afirma că Moisi a scrisu istori'a facerii in modu alegoricu, imitandu pe poetii antici, cari au scrisu in poemele loru totu un'a data si istori'a loru nationale, impletindu adeverulu cu fictiunea. Elu sustine că Cosmogoni'a mosaica tóta e alegoria si enigma basându-se mai cu séma pe dis'a: „Nullum exitum dari ut pie et digne de deo, quae scripta sunt intelligantur, nisi singurate et enigmaté proposita credamus.“ Apoi espune in unu modu fórte originalu cum s'a formatu pamentulu pàna la Noe, de unde, fiindu potopu au remasu dealurile si muntii, istmurile si insulele mările si lacurile, cá si cum de acestea nu aru fi fostu pàna la Noe. Aci ne vinu in minte cuvintele: „Ita philosophii in star infantium fantasiam saepe magis quam rationem habent ducent.“

Acuma se trecemu la celu mai mare barbatu, la Newton. Acesta dupa cum credu unii, a fostu in ferioru in privinti'a geniului, lui Des-Chartes, ci cu tóte acestea Newton nu si-a scosu conclusiunile sale din hipotese si conjecturi vage, ci din experiménte si empirii fidele. Principiulu seu supremu a fostu: „Nu trebuie se se admita mai multe cauze ale lucruriloru naturei, de cātu acelea, cari sunt adeverate!“ Elu dise că Ddieu, materia si spatiulu eternu sunt principiele universali, adeca ale universului.

(Va urmá.)

In urma numai inca un'a, apoi vomu gatá. Ministrulu laudandu intielépt'a gubernare a episcopulu si amenintandu cu nemicire pe toti fia de ori si ce clasa a cetatieniloru, asia dara si pe episcopi, cari nu voru urmá ideii de statu magiaru, pe episcopulu decoratu ilu pune in modu ostentativu de esemplu toturoru celoru lalti episcopi gr.-cat.

Respectamu persón'a si positiunea fiacaruia si asia si a episcopulu decoratu, dara declaratiunea ministeriale de mai susu ni se pare că o infruntare nequalificabila a celorlalti trei, pentru-că espresiuile si tonulu acelei declaratiuni e atare, cá si cum numai episcopulu Szabó ar fi episcopu la loculu seu, éra ceilalti, diecesele loru concediute nu le-ar sci guberná cu tactu si cu intieleptiune, nici sci aduce in ecilibru si consonantia dorintiele naturali ale poporulu cu interessele bisericeii catolice si cu ale statulu, cu alte cuvente, că ceilalti arhieriei ar fi inimicii bisericeii si ai patriei. Acésta infruntare suna in prim'a linia la adress'a prelatiloru diecesani, ea inse lovesce si vatama pe tóta preotimea. Credemu că arhieriei nostrii pe cari preotimea si poporulu fi stimédia mai multu decâtu pe celu decoratu, va sci se dea respunsu ministrului pentru infruntarea publica nedrépta, si asteptamu dela dènsii cá se scie apará demnitatea si chiamarea loru fația si de unu ministru cá Trefort.

Éra preotimea ar face fórte bine, daca ar dá probe de adhesiune si veneratiune in conferentie publice protopopesi cãtra toti ceilalti prelati ai sei, cari o si merita intru adeveratulu intielesu alu cuventulu, si nici-decumu si nici-odata nu au meritatu infruntari cutediatóre precum este si acésta a ministrului. Gubernarea intielépta si cu tactu nu stá numai intru aceea, cá unu episcopu de ai romaniloru gr.-cat. se amble in conferentie cu episcopii rom.-cat. nici intru aceea, cá se cersiesca câte-una subventiune provisorie in antisiambre ministeriale, ori-cá se opréscá limb'a materna in studiarea teologiei, se se uite printre degete fația de transformarea scóleloru confessionale in cele simultane, séu se puna pedeci in sínóde si afara de acele la recastigarea si la exercitiulu drepturiloru nóstre bisericesci, ci intru apararea si dezvoltarea acelor drepturi, intru conservarea caracterulu romanescu alu biserice nóstre, intru dovedirea adeverata a lealitati cãtra Maiestate, cãtra patria si legile ei. Traga cei competenti si ulterióre consecintie din acestu respunsu ministeriale, si se priveghiadie. †

Despre comissiunea internationala

esmissa pentru regularea fruntarielor se scrie dela Clusiu, cá vineri in 13/1 Juliu s'a tinutu cea din urma siedintia si cá s'a decisu cá membrii se plece precumu arataseramu in Nr. preced. Din lucrurile comissiunei nu transpira mai nimicu in publicu. Atãta totusi se scie, că ambele parti au consimtitu se ia de basa a lucruriloru actele tractatulu de pace inchiata la Sistovu in Bulgari'a dupa celu din urma resboiu austro-turcescu, prin urmare si regularea grantieloru facuta pe temeulu acelu tractatu. Acésta invoice prealabila ar fi unu semnu de buna vointia din ambele parti; cu atãta inse regularea nici pe departe nu este apropiata. Las' cá la tractatulu dela Sistovu inchiataiu numai intre Pórt'a-otomana si intre cabinetulu din Vien'a, gubernelle tieriloru romanesci n'au fostu intrebate mai nicidecumu, éra comissariloru turci le-a pasatu prea puçinu, in ce directiune au trasu lini'a ingineri austriaci, si proprietarii din acelea timpuri, sau lenesi, indolenti, sau si terorisati, steteau ascunsi, ori-cá se tírau cá sclavii; — dara apoi de atunci incóce multime de semne si anume movile ridicate, arbori insemnati, caramidi ingropate la mai multe puncte au disparutu in acesti aprópe 100 de ani; dara si unele isvóra au secatu de unde au fostu si au aparutu airea sau nicidecumu. Prestea acestea dn. c. r. colonelu Fabini denumita si dsa cá membru alu comissiunei, comparandu chartele (mapele) oficiali facute indata cu ocaziunea regularei austro-turcesci, cu chartele cele mai noue ridicate prin mesurarea trigonometrica din dilele nóstre, afla o mare diversitate in nomenclaturele de regiuni, localitati, paduri, lunci, vali, gruietie, coline, déluri, maguri, muuti, seninari, plaiuri, poieni, genuni sau strimtori: cá-ci adeca unele nume vechi s'au datu uitarei si li s'au substituitu altele; multe s'au dictatu odinóra in pén'a ingineriloru in vreo limba cu totulu necunoscuta locuitoriloru romani din cutare tinuturi, adeca ungueresce si nemtiesce; altele póte si mai multe, romanesci, pronuntiate inse nespusu de reu de cãtra ingineri si comissari de limbi straine, s'au scrisu si mai reu, si s'au schimositu adesea pàna la scandalu

intru atãta, cātu citindu-le pe acelea dupa charte, asia pre cumu sunt scrise, nu le affi in nici-o limba, ci esci silitu se intrebti la faci'a loculu pe ómenii din comune cá se'ti spuna adeveratulu nume si se'ti deslege ei problem'a filologica. Voru fi inse si unele localitati, dintru care locuitorii stravechi au disparutu cu totulu, anume in urm'a fómetei celei mari din anii 1815—17 si au venitu altii in loculu loru, carii nu mai cunoscú hotarele dupa numele stravechi, ci cu totulu dupa alte nume inventate mai tardiu. Au nu se incercara chiaru si sub sistem'a absolutistica austriaca, cá se schimbe numele la multime de localitati, intocma precumu se in-templa din nou acuma prin magiarisare.

Se mai afla in tíer'a nóstra si parti de munti, cumu amu dice dositi, pe unde niciodata n'au calcatu picioru de omu, decâtu numai capre negre, ursi, cerbi si caprióre.

Problem'a comissiunei internationale considerata din tóte punctele-de vedere este una din cele mai grele si mai delicate, din câte aparú spre resolve intre doue staturi vecine. Aci nu dàm de siesuri nici de câte unu riu mare, pe care se'lu poti luá de linia despartitóre fara nici-o dificultate, nici vei afla macaru o bucata de locu, care se nu fia a nimenui, cá-ci ea in totu casulu este proprietatea statulu, daca nu este a vreunni particulariu. De aceea daca comissiunile voru fi in stare se'si termine anevoiosulu operatu, voru bine merita in gradu eminente de patri'a loru. Cu acésta inse voimu se dicemu totuodata, că este o importanta datorita patriotica a locuitoriloru fruntasi din tóte districtele respective, cá se stea comissiunei intru ajutoriu. Se bage prea bine de sama, cá se nu fia chiaru ei pacaliti intr'unu modu sau altulu. Betranii si carturarii se nu'si pregete a pretinde cu totu adinsulu, cá nomenclaturele se nu mai fia schimosite si falsificate se se faca cātu de puçinu si ei filologi, se céra scrierea numeloru asia cum se va pronuntia.

Comissiunea a plecatu dela Clusiu spre Bucovin'a, cá se incépa dela asia numitulu Confinium triplex Transilvani'a Moldov'a, Bucovin'a. Ceriulu sei ajute!

Din Romani'a.

In caldurile africane care domnescu pe intinsele siesuri ale tieriei, acumu cá mai in toti anii, de vreo activitate politica mai insemnata nu póte fi vorb'a nici in capitala. Nu numai camerele prorogate, dara si câteva ministrii dusi, unii pe la bai straine cá se'si caute de sanetate, altii la mosii, cá se'si védia si ei de economi'a loru macaru odata in anu pe timpulu secerei, precum facu si ministrii din alte staturi cari au mosii. S'ar potea dice, că dilele acestea numai comissiunea de revisiune alésa de cãtra camere mai desvolta ceva activitate; dara dupa câte citimu si audimu despre lucrurile acelei comissiuni, ea pàna acuma nu a inaintatu nimicu intru deslegarea problemei ce i s'a datu. Legea electorala dela 1866 a fostu productulu unui compromissu, alu unei invoiei intre cele doue partide liberala si conservativa, care pe atunci amendoué conspirasera cá se restórne pe Alexandru Joánu Cusa si statutulu seu, adeca acelu asediamentu politicu octroatu cu ajutoriulu dlui Mich. Cogalniceanu, apoi adoptatu nu prin camere, ci prin sufragiu universalu, adeca pe care l'au votatu locuitorii maioreni din totu coprinsulu tieriei si in fine l'a sanctionatu Domnulu tieriei. Precum a fostu unu compromissu constitutiunea intréga din 1866, asia si cu atãtu mai virtosu fu legea electorala in care liberalii au facutu multe si mari concessiuni conservativiloru. Au facutu si conservativii mari concessiuni la redactarea propriei constitutiuni pàna acolo, in cātu s'au invoitu cá se decopiedie pentru Romani'a mai totu textulu constitutiunei belgiane. Dara conservativiloru nu le a pasatu de tóte constitutiunile liberali din lume, indata ce aplicarea ei cu ajutoriulu unei legi electorala egoistice, reu definite, elastice a fostu pusa in manile loru. Asia s'a intemplatú apoi, cá legea electorala a Romaniei comparata de ex. cu a Ungariei si mai virtosu cu a Transilvaniei, este totu asia de rea, nedrépta, usioru de a o falsifica si aplicá mieiesce, cá si acestea, si diferenti'a este numai in scopulu pentru care se falsifica una si alta. — Asia de ex. scopulu legi electorala transilvane este a sugruma pe romani, sau macaru ai departa dela ori-ce activitate legislativa. Scopulu legi din Romani'a este a pune tóte veniturile tieriei la dispositiunea cãtorva sute de familii. Una mai miserabila decâtu alta.

Dupa cum pricepemu din câtiva articlii ai „Romanului“, o parte din membrii comisiunei ambla cu sióld'a precum se dice in Romani'a, ei aru voi se escamotedia tóta revisiunea legii electorale, se'i dea o spoiéla ciocoiésca, éra in realitate se remana totu legea-stirpitura din 1866.

— Examenele la scól'a militara s'au terminatu asemenea. Se crede cu unu numeru de 73 elevi ce au terminatu cursulu si au obtinutu note satisfacátore, voru fi inaintati la gradulu de sublocotenenti. Frumósá promotiune!

— Examenele de bacalaureatu s'au terminatu definitivu; 33 de candidati numai au fostu admisi, din 100 aprópe, câti au fostu inscristi.

— Oficiarii elevi ai scólei de aplicatiune terminandu'si si densii examenele, voru pleca dela 1—15 Juliu pe sub munti, spre a face practica de topografie, apoi voru merge la corpurile respective, spre a se întórce érași la tómná, candu voru reincepe cursurile.

— Dio'a expulsiuniloru e facuta. D. Arbore dela altu diaru inca e amenintiatu de sórt'a dlui Galli, si se dice ca aceste extreme mesuri nu se voru opri aci.

Asprimea e mai mare ca in timpulu resbelului.

— Legatiunea Austro-ungariei din Bucuresti cerendu guvernului nostru, cá se invite artistii romani se ia parte la expositiunea internationala de arte grafice din Vien'a, ministerulu instructiunii publice a decisu de a trimete la acésta expositiune gravurele dlui Juliu Popu.

D. Juliu Popu este unu fostu elevu alu scólei nóstre de Belle-Arte si are meritulu de a fi recunoscutu lips'a complecta ce era in tiara de unu bunu gravoru, invetiandu art'a xilografica la celebrulu Pannemakern din Paris.

Din tieri straine.

Din Franci'a. In 14 Juliu se tñu in Paris marea solemnitate nationala si politica, cu care ocaziune se desvelí statu'a Republicei de o marime colossale. Solemnitatea a decursu in ordine precumu abia se asteptase. Multi adeca se temeau, altii doriau cá cu acea ocaziune, candu sute de mii de omeni se aflau pe strade si in locuri publice, se voru intempla escesse periculóse, din care pote si resulte revolutiune sangerósa in sensu comunisticu si anarchicu; guvernulu in sa luase contra comunistiloru mesuri energióse asia, câtu adeversarii republicei proprie n'au cutediatu a mai incerca nimicu.

In aceleasi dile se aflá in Paris o societate de literati si literate, comedianti si comediantu din BPešta, despre care se scrisesera câte verdi si uscate cu câteva septemani inainte si inca in acelu intielesu, cá vedi dómne, acea caletoria va fi o demonstratiune contra Germaniei, din care cauza acei pasageri se invoisera intre sine, cá in caletori'a loru la Paris se nu tréca nicairi priu Germani'a. Asia ei o luara prin Itali'a si mergendu la Turinu se inchinara lui Kossuth cá gubernatorulu Ungariei, gáciti, in mani'a Cui? Asia e cá ati si gácitu? In Paris au mancatu, beutu, cantatu, dantiatu, apoi s'au intorsu la vetrele loru. Ce vi se pare, câti magiari curati au fostu intre acei vreo treidieci de ungureni? Nici diece, toti ceilalti sunt evrei, germani, unii slavii si 1 polonu, toti renegati.

Egiptu Alexandria 15 Juliu. In 11 orasie au mai moritu de colera in 24 de óre 150 ómeni. Totu camu in acésta proportiune fiorósa moru pe fiacare di. Pericolulu propagarei de colera este forte mare.

Studii militare.

(Urmare si fine.)

Se consideramu in fine ipotes'a unei invasiuni a Moldovei din partea Austriei sau a Rusiei.

In prim'a linie amu avé, despre partea Austriei, a ocupá cu cetatiu si forturi de interdictiune trecetoriile prin munti, dintre cari principal'a este Oitusulu. Pe aci trece drumulu ce duce dela Ocna la Brasiovu. Drumulu este bunu si bine intretinutu: elu este aperatu cu o mica reduta pe teritoriulu ungurescu.

„Acesta fú la diferite epoche, punctulu de trecere alu armatelor si invasiuniloru. In secolulu XIII trecura Mongolii; in secolulu XVIII Turcii. In resboiulu din 1849, generalulu Bem ilu aperá contra

Rusiloru si se serví elu insusi pentru a intrá in Moldova si a rescula tíer'a. Pe aci ar fi lini'a de operatiune cea mai favorabila pentru Unguri, in casu candu ei ar voi se opereze asupra flancului colóneloru ruse mergendu dela Jasi către Galati.“*)

Despre frontier'a Rusiei, pentru motivulu deja datu, nu avem a fortificá in principiu nimicu.

In a dou'a linie trebuie se cautamu o regiune centrala, asupra careia s'ar puté retrage o armata, care ar fi fostu invinsa in interiorulu Moldovei, sau care nu ar fi primitu batali'a aci. — Acéstra regiune nu póte fi alésa pe unulu din malurile Siretului, care curge paralelu la frontiera, cáci in casu de invingere, ea ar fi ingramadita către munti sau către Prutu si ar fi complectu taiata de lini'a sa de retragere către Bucuresti.

„Siretulu nu constituie — dice Niox — o linie de aperare strategica. Totusi pe malulu seu dreptu s'ar gasi pe pólele muntiloru Carpati positiuni tactive avantagióse, unde s'ar puté stabili sprijinindu-se pe munti, o armata, alu careia scopu ar fi de a operá asupra flancului dreptu alu liniei de operatiune Jasi-Focsiani-Buzeu. In dreptulu Focsianiloru nu este de câtu 25 leghe intre Dunare si pólele muntiloru. Acésta regiune este inca plina de amintiri resboinice din timpulu lui Stefanu celu mare si alu lui Michaiu Bravulu.“

Se vede cá autorulu vorbesce despre positiuni situate in regiunea Siretului de josu din susu de Focsiani, care intra in regiunea Focsiani-Galati, sau daca se urca in regiunea Siretului de mijlocu, atunci elu cugeta la o armata austro-ungara, éra nu romana, care ar operá in flanculu colóneloru rusesci.

Astu-felu regiunea fortificata este naturalu indicata intre Dunare si Carpati cu centrulu in Focsiani. Acesta este unulu din punctele strategice cele mai importante ale tieriei, elu stá calare pe gátulu Romaniei, intre Moldov'a si Munteni'a, si póte constitui impreuna cu regiunea sa unu bulevardu contra invasiuniloru dela nordulu Moldovei. Astu-felu Focsianii va formá o cetate de prim'a ordine. La drépt'a sa, inapoia Siretului, si pana la Barbosi, unde se gasesce podulu calei ferate peste riu, se va ridicá cetatiune si forturi de ocupatiune, cari voru constitui regiunea fortificata.

O cetatiune de ocupatiune este asemenea necesara la Marasiesci, unde se incrucisédia caile ferate. Aci este locul a observá, cá din punctu de vedere militaru ar fi fostu preferabilu ca calea ferata Berladu-Galati se se fi incrucisiatu la Focsiani, fiindu trasa dincóce de Siretu, éra Tecuciulu se se fi legatu printr'o ramura.

Se ridicá intrebarea, daca este bine ca armat'a retragendu-se asupra regiune Focsiani se lase invasiunii tóta Moldov'a, si daca n'ar trebui se se caute unu punctu care se servésca ca postu inaintatu alu regiunii fortificate si unde o garnisóna se resiste inamicului câtu se va putea mai multu. Unu asemenea punctu ar fi Romanu, care comanda valea Siretului si a Moldovei si taie calea ferata. Acésta cetate ar serví apoi ca centru de concentrare alu judetieloru departate dela nordulu Moldovei si ar favorisá concentrarea judetieloru dela sudu.

Regiunea fortificata dela Focsiani fiindu solidu constituita, se póte ca o invasiune din partea Rusiei se-si traga lini'a sa principala de operatiune prin nordulu Dobrogei, trecendu pe la Isaccea, Reni si Galati, precumu a facutu la 1828 si 1854. In acestu casu cademu in ipotes'a facuta mai susu.

In resumatu sistemulu defensivu se póte formulá in modulu urmatoru:

1. Cetatiu si forturi isolate pe principalele trecetori ale frontieriloru si pe liniile de operatiune ale inamicului.
2. Doue regiuni fortificate, a Oltului si a Siretului de josu, cu cetati la Slatin'a si la Focsiani.
3. Cetate inaintata la Romanu.
4. Cetate de sprijinu la Buzeu.
5. Reduitu centralu la Bucuresti.

Cetatile voru fi ordinare, éra reduitulu va fi campu retransiatu.

Se observa cá fortiele nóstre actuale nu ne permitu a realisá din acestu sistemu de câtu:

1. Cetatiuile si forturile isolate.
2. Cetatea dela Focsiani.
3. Campulu retransiatu dela Bucuresti.

Aci terminamu studiulu nostru, marturisindu cá nu l'amu facutu de câtu numai din punctu de vedere sciintificu, neavendu nici de cumu pretentiunea de a fi stabilitu sistemulu defensivu alu tieriei.

*) Niox. „Geographe Militaire.“

Acesta remane pe séma ómeniloru cu cunoscentie inalte si cu esperienti'a profunda, ceea ce eu nu posedu.

Principalulu nostru scopu a fostu de a dá unu punctu de plecare cestiunii, si de a pune bazele unui proiectu de discutatu.

Soiri diverse.

(Necrologu.) Mari'a Salvanu nascuta a Bui cá mama, Andreiu Vlasinu preotu gr-cat. in Prislopu cá consorte, Luis'a Issipu si Elisabet'a Domide cá sorori, Joanu Issipu jude administrativu in Rodn'a vechia si Gherasimu Domide preotu-cooperatore gr. cat. in Rodn'a vechia ca cumnati, Leonid'a Domide cá nepotu, Gregoriu Salvanu c. r. supralocoteninte si Leontin'a Draganu cá veri si J. Draganu invetiatoriu dirigente cá afinu cu anima franta de dorere aducu la cunoscenti'a tuturoru consangeniloru, amiciloru si cunoscutiloru, cumcá multu iubít'alu fíca, respective consorta, sora, cumnata, matusia, vara si afina

Emili'a Vlasinu nas. Salvanu,

dupa unu morbu indelungatu si-a datu sufletulu seu blandu in manile Creatorelui in 10 Juliu a. c. in alu 25-lea anu alu vietiei sale dupa o casatoria de 2 ani.

Osamintele decedatei s'au astrucatu dupa ritulu bisericei gr.-cat. in cimiteriulu din Naseudu la 12 Juliu a. c. 9 óre a. m.

Naseudu in 11 Juliu 1883.

Fia-i tierin'a usiora si memori'a benecuventata.

— (Hymen.) Dlu Lascaru Theodoru si dsíora Virginia Suciú si-au serbatu cunun'a loru in Jasi, Sambata in 3 Juliu st. n.

La multi fericiti ani!

— (Timpulu.) Dupa câteva dile de calduri fórte mari, éri marti de cu nópte a inceputu plói'a care a tñutu tóta dio'a si se pare cá este intinsa preste totu comitatulu acesta.

In Budapest'a au caditu morti de saget'a sórelui trei ómeni, era alti doi lesinati totu de caldura au fostu dusi in spitalu.

— (In Lipto-St.-Miklos) au arsu in 15 Juliu parte mare a orasiului; optu ómeni arsi fusera ingropati; la alti 20 nu li se afla urm'a. Au arsu si capitanulu cetatiei.

— (Insciintiare.) Domnii membrii si respective óspetii, ce voru a lua parte la adunarea generala a „Societatiei pentru fondu de teatru romanu“, ce se va tinea in Lipov'a la 6 si 7 Augustu st. n. a. c. sunt rugati a se insinua in scrisu la „Comitetulu centralu de primire“ pana in 20 Juliu (1 Augustu) a. c. cá asia se ne putemu orientá de timpuriu in privinti'a provederii si incortelarii.

Datu in siedinti'a comitetului centralu de primire, tñuta in Lipov'a la 11 Juliu st. n. 1883.

Pentru comitetu:

J. Tieranu m. p., J. Tuducescu m. p.,
pres. notariu.

— (Catastrofe elementari.) Dela Riu-albu din comitatulu Hunedórei ni se scrie:

In 11 a lunei curente, in dio'a de St. Petru dupa amiedi pe aici a fostu o furtuna fórte mare, care bucate-loru nu a stricatu multu, dar fiindu impreunata cu trasnete a causatu alte nenorociri. Asia in Riu-albu chiaru in apropierea scólei granitariesci o trasnitu o siura care a si arsu. Au mai trasnitu: in Matiesdi 1 omu, in Farcadinu 2 femei, in Silvasiu 2 boi, in Ohaba-Ponoru 2 copii, 2 siuri, apoi o biserica in Huniadór'a, éra in Nadasdia 4 (ori 6) vaci ale preotului care, erá la campu cu clacasi. In Hatiegelu au arsu 5 case. Petnsioru.

Dupa evenimente de acestea elementarie nu ne potemu mira, daca bietulu poporu care nu cunósce legile naturei si nu are nici-o experientia mai intinsa din lumea larga, crede tare si virtosu, cá catastrofe de acestea se intempla numai din cauza cá ómenii au inceputu se lucre si in dile de serbatori si cá anume preotii scotu pe ómeni la claca chiaru si in dio'a de St. Apostoli Petru si Paulu, altii inca si in dio'a de St. Ilie. In biserica si in ritulu orientale nicairi nu se tñu mai multe serbatori si cu mai multa rigóre cá in Romani'a, spre cea mai mare dauna a economiei nationale, dauna de multe milióne pe fiacare anu, intru atáta, in câtu mai antierti insusi st. sinodu a luat in man'a sa regularea, respective micisiorarea numerulu serbatoriloru, cu care se facu chiaru abusuri criminali. Po-

porulu inse nu asculta, le tine si acuma pe tote cu cerbicia aprópe fara exemplu. Cu tote acestea cei cari civescu câte 9—10 diarie din Romani'a sau inca raporturi de ale prefectilor venite la gubernu din tota tiér'a si publicate pe fiacare di in „Monitoru“, se potu convinge chiaru estimpu despre marele numeru de ómeni, vite, case si alte edificii trasnite. Tineti 365 de serbatori in fiacare anu si electricitatea totu se va descarca ori unde'i va placea ei, va fulgera, tuna, durdui, trasni, aprinde si omori in vecii veciloru!

Candu óre va veni timpulu, cá carturarii se invetie pe poporu a cunosce macaru legile principali a le naturei si intre acelea materi'a electricitatiei, apoi chiaru midiulócele de a se apara de tunetu in multime de casuri? Candu vomu cunósce si noi, ce insémna aparatoriulu de tunetu aflatu de nemuritoriulu Franklin, despre care s'a scrisu:

Eripuit Coelo fulmen sceptrumque tyrannis. Red

Unu sgárcitu betranu. De doue-dieci si unu de ani locuia la catulu alu cincilea alu unei case din pasagiulu Laferiere la Paris, unu óre care Lemeneur, intr'o odaitia cátu se póte de miserabila.

Intr'o di, acestu chiriasiu imbracatu cu sdrantie si care se plangea multu de saraci'a sea, anuntiá, spre marea mirare a portarului seu, ca i se furasera 40,000 de franci in bilete de banca, pe care le avea in casa.

Lemeneur facuse cunoscute numerele hartiilor furate. Unu zarafu din Cannes anuntia ca aceste hartii trecusera prin manele sale. Mai multu nu se potú afla.

Acumu trei luni, acestu ciudatu omu cadiu bolnavu. Elu se duse la spitalulu Hotel-Dieu, si esi de acolo neinsanatositu inca. Elu nu se mai miscá d'a casa, unde in tote dilele portarulu fi aducea puçinu vinu, o bucata de pane si o fertura, pe care o primea dela usia si platea imediatu.

Intr'o di, elu se crediu restabilitu si esi. Peste trei dile de atunci o birja se opri in faci'a usiei; Lemeneur, sustinutu de unu agentu de politie, esi din trasura. Portarulu fi pofti in odaitia sea.

Chiriasiuu dtale, dise agentulu, a cadiutu josu in faci'a unei brutarii. Unu trecetoriu a platitu o pane pe care o a mancatu cu o neopemenita lacomie. Condu la comisie s'a gasitu la bolnavu o suma de 32,000 de franci. Au crediutu ca era unu hotiu; dar elu a pututu justifica posesiunea acéstei sume.

La 25 Maiu, Lemeneur, a carui stare se agravá, se duse la unu comisaru de politie si-i cerú cá se-i inlesnesca intrarea la Hotel-Dieu*). Elu muri acolo dupe câteva dile.

Elu fu ingropatu ca unu cersietoru.

Candu judecatorulu veni de puse pecetile pe lucrurile defunctului se gasi:

1. O suma de 30,000 de franci in bilete banca in mijloculu unoru petece, intr'o paralie veche.
 2. 50,000 de franci ascunsi intre doue saltele. (madratie).
 3. 30,000 de franci ascunsi intr'unu mindiru.
- Acésta avere a devenitu mostenirea a doi nepoti ai lui indepartati. („Telegrafulu“).

Sciri economice mai generali.

Amu ajunsu in statulu acesta, cá si amblarea timpului, starea economica preste totu, secerisiulu si trieratul se fia trase nu numai in servitiulu speculantiloru dela burse, dara si in servitiulu politiceii militante. Daca secerisiulu se arata de miculocu sau tocma bunu, atunci ministrulu de finantie apuca la curagiu, trimite pe miile de executori prin tiéra cá se incasadie miliónele. In acelasiu timp speculantii evrei pe unde nu apucaseru se arvunesca grauntiele pana candu erau in spicu pe campu, acumu isi trimitu agentii cá se le ia din arii, cu pretiuri cátu se póte mai eftine, dupace facu probe diverse, la care poporul nostru in partea sa cea mai mare nu pricepe nimicu. Ferice de acei economi, carii nu apucasera se si vendia gránele pe candu erau ridicate numai de o palma.

Pana la secerisiu organele administrative ale gubernului sunt obligate a face raporturi din totu coprinulu tierei despre starea campurilor, precumu se intempla cu dieci de ani mai de inainte in alte staturi. Press'a opositiunii nu vrea se dea credientu la raporturile administrative, ci isi castiga si ea rapatori, cari apoi dau informatiuni cu totulu opuse, din care se faurescu arme contra gubernului. Daca cumva se intempla cá se fia unu anu bunu, atunci tine-te: Nici-unu statulu europénu, afara dora de Angli'a si Germani'a, nu are atáta putere de viétia cáta are Ungari'a. Totu atunci crescu si furiile magiarismului in proportiunea in care se potu incasa contributiunile. In ani de acestia

*) Spitalu fórte mare.

budgetulu instructiunii publice se mai adaoge cu câte 2—3 sute de mii, in lini'a prima pentru infiintare de scóle magiare pentru localitati si tinuturi locuite de nemagiari apoi preste totu pentru orice scopu de magiarisare si de estermnarea altoru limbi.

Secerisiulu au cam intardiatu ceva in anulu acesta chiaru si in partile cele mai calduróse ale Ungariei inferióre, elu inse e inceputu si pe candu se scriu acestea, secerisiulu sau mai bine cositul, cá in Ungari'a cosescu si granele, s'a si terminatu la cele de tótna. In tinuturile mai veratece ale Transilvaniei secerisiulu se incepe abia in septeman'a acésta, éra mai spre munti numai secarile au ingalbinitu, éra granele abia acuma dau din verde in galbinu, dara caldurile mari de 8—9 dile incóce le-au inaintatu fórte bine si chiaru malur'a nu se mai vede in mesur'a in care se temeau economii inainte cu 3—4 septemani cá le va strica.

Din combinarea totoruru informatiuniloru publicate pro si contra de cátra partidele politice si de speculanti, pe la inceputulu acestei luni 1—2 Iuliu, se dá cu socotél'a, cá recolt'a din acestu anu considerata la unu locu din ambele tieri, va esi de midiulocu. Pana se avemu alte sciri mai positive colo pe la inceputulu lui Septembre, dupace se va termina si secerisiulu primaveriloru, se va cunósce si starea papusioiului (cucuruza), care a intardiatu tare din lun'a lui Maiu, vomu scóte aci câteva din comitatele Transilvaniei si din unele de ale Ungariei pe unde locuescu si romani, numindu si preturile (subprefecture), din care au intratu raporturi pana in 30 Iuniu.

(Va urmá.)

Convocare.

In conformitate cu §. 21 din statutele asociatiunii transilvane si in conformitate cu conclusulu adunarei generale din Desiu de dto 28 Augustu p. prot. 51, adunarea generala pentru anulu curentu se convóca prin acésta in cetatea *Brasiovu pe dio'a de 17/29 Augustu 1883* la 10 óre antimeridiane, avendu a se continuá in dilele urmatóre.

Aducéndu acésta la cunoscintia publica, invitu pe toti p. t. membrii ai asociatiunii a luá parte in numeru cátu mai mare la siedintiele acestei adunari.

Dela presidiulu comitetului asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Sibiiu, in 9 Iuliu n. 1883.

Jacobu Bolog'a,
v.-pres.

Declaratiune.

Fiindu eu provocatu mediatu din mai multe parti despre rezultatulu banescu alu petrecere de véra, tinute in anulu trecut in padurea Homrodului de mediulocu amu onóre a declara, cum-cá pe post'a de Satmariu, cu datulu de 30 Octobru 1882 sub Nr. recepisei 1166, amu asemnatu reverendisimului domnu dirigente alu gimnasiului de Beiusiu Petru Mihutiú sum'a de 32 fl. 91 cr. adeca trei-dieci-si-doi florini si 91 cr. v. a. in care sum'a se coprinu si suprasolvirile facute de cátra generosii óspeti si altii; totuodata mi-amu tinutu de datorintia a-mi esprimá multiamit'a numai decátu dupa petrecere in acestu diariu nat. „Observatoriulu“.

Medisie, 12 Iuliu 1883.

Traianu J. Farkas,
fostu cassariu alu comitetului arangiatoriu.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a in 16 Iuliu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru ungresca cu 6%	120.—	119 75
I emisiune de oblig. de statulu dela drumulu de feru orientalu ung.	91.75	91 50
II emisiune de oblig. de statulu dela drumulu de feru orient. ung.	114 50	114.—
Oblig. de statulu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	99.25	98.75
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	137.75	137.75
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	101.—	101.—
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	98 60	98.50
Obligatiuni urbariale temesiane	99 25	99.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	97 70	97.50
Obligatiuni urbariale transilvane	99 25	99 25
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.—	98.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimeii de vinu	98.—	98.—
Datorie de statulu austriaca in chartie	78 75	78.75
Datoria de statulu in argintu	79 60	79 60
Rent'a de auru austriaca	99 75	99.—
Sorti de statulu dela 1860	135 50	135 40
Actiuni de banca austro-ung.	839.—	835.—
Actiuni de banca de creditu ung.	294.—	292 35
Actiuni de creditu aust.	295.—	293.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albin'a“ dela Sibiiu	—	91 50
Galbini imper.	5 66	5 66
Nap-leondorulu	9 50	9 49
100 marce nemtiesci	59 45	—

Publicatiune.

Din partea primariei comunale subscribe se face publicalmentu cunoscutu, precum cá in 6 Aug. 1883 inainte de amiadi la 10 óre in cancelari'a comunala a comunei Cugieru prin licitatiune publica se voru esarenda pe timpu de trei ani 1884, 1885, 1886 drepturile regale ale comunei Cugieru.

Pretulu esclamarei va fi arend'a din anulu curentu, care e:

1. A dreptului de crismaritu 4601 fl.
2. A dreptului de moraritu in mór'a cu una róta 541 fl.
3. A dreptului de moraritu in mór'a cu doue róte 1185 fl.
4. A dreptului de adunatu de vama in tergulu de septemana 241 fl.
5. A dreptului de venatu 12 fl.
6. A dreptului de pescuitu 30 fl.

Conditiiunile de licitatiune in órele oficiose se potu vedé in cancelari'a comunala.

Primari'a comunala.

Cugieru, in 6 Iuliu 1883.

Procopiu Herlea,
not, comunalu.

G. Dublea,
jude.

Concursu.

Pentru ocuparea urmatoriloru posturi la scólele granitieresci din Comitatulu Fagarasiului, si adeca:

1. La scól'a cu 2 invetiatori din Voil'a una invetiátorésa pentru clasa de fete, cu salariu de 300 florini val. aust. anuale.

2. La scól'a cu 3 invetiatori din Vaida-rece una invetiátorésa pentru clasa de fete cu salariu anuale de 240 florini v. a. care in alu doilea semestru se va poté spori pana la 300 fl.

Cu ambe statiunile mai este impreunatu: cuartieru liberu in edificulu scólei si lemnele trebuintiose de focu, in fine dreptulu de pensiune, dnpa cumu prescrie legea relativa din fondulu de pensiune docentale granitierescu.

Limb'a de propunere e cea romana; invetiátorés'a nu se va ocupá cu copilele incepetorie, ci numai cu acelea, cari dejá au trecut preste greutatile de scrisu, cetitu si de a computá, si alu caroru numeru nu va trece preste 30. Petitoriele la aceste posturi se-si substérna petitiunile provédiate cu diplome de cualificatiune si alte documente necesarie pana la 10 Augustu a. curente la:

„Comitetulu administrativu de fondulu scolastecu alu fostiloru granitieri din regimentulu I romanu la Sibiiu.“

Post'a redactiunii.

Ne vinu adrese, in care sau numele sau loculu petrecerei nicidecum nu se póte descifrá, éra (la unele) numirea locuintiei ori a postei celei mai de aprópe lipsesce cu totulu asia, in cátu e preste potintia a se face espeditiunea. Ne rogamu fórte, cá anume la orasiile mici si la comune rurale se se adaoge si numele comitatului sau alu districtului. Sunt nenumerate comunele care au acelasiu nume, nu numai in câte doue tieri, ci si in aceeași tiéra, inca si in acelasiu districtu. Une-ori au câte 4 inca si câte 5—6 comune din aceeași tiéra acelasiu nume.

Ceremu din nou, cá la Mspte se se lase margini nescrise celu puçinu de trei degete, pentru lucrarea redactiunii.

Ne rogamu cá domni cari din cauzele susu aratate nu voru primí Nrii indata cu inceputulu semestrului, se binevoiesca a reclamá spre a regulá espeditiunea exactu.

Alta rogare. Anulu si semestrulu se mai incepe la noi inca totu dupa calendar. vechiu Julianu.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu**
Tipariulu lui **W. Krafft.**